

z kapitalistických armád

MOBILNÍ SÍLY NATO

K zamaskování úlohy USA jako světového čteníka usilují americké vládnoucí kruhy o to, aby svým agresivním akcím daly „kolektivní“, tj. mezinárodní charakter. Tato snaha našla svůj nejmarkantnější výraz ve vytvoření dnes již deset let existujících mobilních sil NATO, které představují svérázný „požární oddíl“ v evropském strategickém pásmu NATO, určený k plnění čteníckých funkcí v tomto prostoru. Základ teoretického zdůvodnění vytvoření těchto sil tvoří neudržitelná a nepravdivá teze o nutnosti obrany států NATO proti agresi ze strany Sovětského svazu a ostatních socialistických států.

Při vytvoření mobilních sil věnovalo velení ozbrojených sil paktu NATO pozornost nejen jejich počtu, nýbrž i mnohonárodnímu charakteru a vysoké mobilnosti. Tyto síly se skládají z praporek skupení pozemních vojsk, vybavených pro rychlý přesun zpravidla vzduchem a dále všim potřebným pro bojovou činnost v různých klimatických podmínkách, dále z jednotek letectva. Do sestavy mobilních sil vyčleňují své jednotky USA, NSR, Velká Británie, Kanada, Belgie, Holandsko a Itálie.

Tento článek obsahuje stručné údaje o organizační struktuře, bojovém složení, výzbroji, zásadách materiálně technického zabezpečení a bojového použití mobilních sil NATO.

— ☆ —

Mobilní síly velení spojených ozbrojených sil NATO v Evropě nejsou neznámou veličinou; většinou jsou však neznámé podrobnosti o těchto silách. Nejrozšířenější je názor, že mobilní síly NATO jsou dobře vyzbrojený svazek, který je v pohotovosti k okamžitému zahájení bojové činnosti ve formě mohutných úderů. Představitelé tisku vnášejí do toho ještě větší zmatek. Tvrdí, že mobilní síly jsou jediným bojeschopným svazkem, s nímž může NATO počítat při vzniku mimořádné situace. Jiní zase tvrdí, že síla a účinnost těchto sil nepostačuje k vedení aktivní

bojové činnosti při vzniku ozbrojených konfliktů dokonce i nepatrného rozsahu.

Štáb spojených ozbrojených sil NATO v Evropě charakterizuje mobilní síly jako nevelký, vysoce mobilní mnohonárodní svazek, který je s to sebrát úlohu zadržovací síly v kterékoli ohrožené části evropského obranného prostoru NATO, především však k bojové činnosti na severním a jižním křídle. Tento svazek není podle nich žádným „požárním oddílem“, ale je určen v první řadě k tomu, aby zadržel potenciálního nepřítele před rozpoutáním bojové činnosti. Jestliže sama existence mobilních sil nestane se výstrahou před napadením, pak tyto síly mají vstoupit do boje s nepřítelem v prostoru vzniku konfliktu společně s vojsky toho účastnického státu NATO, na jehož území budou rozvinuty.

Mobilní síly NATO (anglická zkratka AMF) vznikly v roce 1960, když tehdejší vrchní velení spojených ozbrojených sil NATO v Evropě generál NORSTAD rozhodl, že k demonstrování solidarity a jednoty států koalice má mít NATO k dispozici určitý kontingent vojsk s vysokým stupněm bojové pohotovosti. Počítal s tím, že přítomnost těchto vojsk na území některého ohroženého účastnického státu NATO by donutila potenciálního nepřítele upustit od jeho napadení. V opačném případě by napadení zasáhlo zájmy nejen jednoho státu, ale i organizaci NATO jako celek, jehož ztělesněním jsou právě tyto mobilní síly.

Generál NORSTAD předpokládal, že útvary mobilních sil se budou periodicky shromažďovat k plnění úkolů společné bojové přípravy. Jinak mají být tyto síly rozmístěny v místech stálé dislokace. Odpovědnost za udržování bojové pohotovosti útvarů mobilních sil na vysoké úrovni a za jejich rychlé přemístění do prostoru rozvinutí po obdržení rozkazu mají národní orgány velení těch států, které je vyčleňují.

Útvary mobilních sil se přemísťují do prostorů bojového použití zpravidla vzduchem. Přesun vzduchem koordinuje štáb spojených ozbrojených sil NATO na Středoevropském válčišti. Je málo pravděpodobné, že by se všechny útvary mobilních sil rozvíjely v jednom prostoru. Proto vrchní velitel Spojených ozbrojených sil

NATO v Evropě ke snížení počtu možných přesunů stanovil pro jednotlivé útvary konkrétní prostory bojového rozvinutí a bojového použití. Rozkaz pro přesun a rozvinutí mobilních sil dává vrchní velitel pouze se svolením Výboru NATO pro vojenské plánování a po dohodě se státem, na jehož území se předpokládá jejich rozvinutí a použití. Mobilní síly tedy nemohou být rozvinuty na území kteréhokoli účastnického státu proti vůli jeho vlády.

Mobilní síly předpokládá velení NATO použít hlavně k ochraně životně důležitých prostorů na křídlech paktu. V současné době považuje okrajové (křídelní) prostory, přilehlé k hranicím států Varšavské smlouvy, za nejzranitelnější v systému obrany Severoatlantické koalice.

Podle současné strategie NATO jsou omezené ozbrojené konflikty nejpravděpodobnější právě na křídlech bloku. V případě jejich vzniku by bylo třeba vyslat určitý počet sil a prostředků k vedení bojové činnosti. Na křídlech paktu jsou tyto státy:

- na jižním — Turecko a Řecko
- na severním — Dánsko a Norsko.

Tyto čtyři státy mají ze strategického hlediska velký význam. Geograficky leží např. v kratší vzdálenosti od Moskvy a sovětských průmyslových center než kterékoli jiné státy bloku. Územím těchto „křídelních“ států procházejí směry radioreléového spojení, které zabezpečuje činnost radiolokačních stanic systému PVO NATO „NADGE“. Uvážíme-li zvyšující se úlohu sovětského válečného loďstva, zvláště pak jeho těžko zjištělné jaderné raketové ponorky, má velký význam především ta skutečnost, že výše uvedené čtyři státy ovládají východy ze sovětských teritoriálních vod. Turecko a blízké Řecko kontrolují průlivy Bosporu a Dardanely, kterými proploouvají pravidelně se střídající válečné lodi sovětské středozemní eskadry. Dánsko kontroluje úzký průliv Kattegat — lodní výjezd z Baltického moře. Z mysu Cap Nord může Norsko kontrolovat jediný volný nezamrzající výjezd do Atlantického oceánu, používaný loděmi sovětského severního loďstva.

Poslední tři cvičení mobilních sil NATO se konala na ostrově SEALAND v severním Norsku a na jihu v prostoru Bosporu.

Organizace mobilních sil NATO

Mobilní síly NATO zahrnují dva základní komponenty — pozemní a letecký. Pozemní prvek, označovaný zkratkou AMF

(L), má stálý štáb a nevelkou štábní skupinu, umístěnou společně se štábem střední skupiny armád NATO na území Němec-

ké spolkové republiky. Pracuje v něm osmadvacet důstojníků a poddůstojníků těch států, které vyčleňují své jednotky do sestavy mobilních pozemních sil. Jsou to Belgie, Kanada, NSR, Itálie, Velká Británie a USA. V současné době jsou USA zastoupeny ve zmíněném štábu pouze dvěma důstojníky: jeden z nich má odpovědnost za plánování a koordinaci materiálně technického zabezpečení mobilních pozemních vojsk. Jednotky vyčleněné do mobilních pozemních vojsk, se periodicky střídají. Velitel a štáb plní své funkce v průběhu stanoveného období, zpravidla od 18 do 30 měsíců. Mobilním pozemním silám NATO v minulosti postupně veleli tři američtí, jeden britský a jeden kanadský generál. V současné době je velitelem mobilních pozemních sil italský generál GOBBI, bývalý dělostřelec, který absolvoval i výsadkový výcvik. Je přímo podřízen vrchnímu veliteli spojených ozbrojených sil NATO v Evropě. Při případném rozvinutí mobilních pozemních sil je pak podřízen příslušnému veliteli NATO v prostoru rozvinutí. Náčelník štábu pozemních sil je belgický plukovník.

Letecký komponent — mobilní vzdušné síly NATO, ve zkratce AMF (A), nemá stálý štáb ani velitele. Mají ve výzbroji letouny pro podporu mobilních pozemních vojsk. Pro přemístění se vzdušné síly začínají do operační podřízenosti velitele spojeného taktického leteckého velitelství (ATAF) v prostoru rozvinutí. Do sestavy mobilních vzdušných sil patří letecké jednotky šesti států — Belgie, NSR, Itálie, Holandska, Velká Británie a USA. Ve výzbroji mohou mít tyto typy letounů: F-104 G „Starfighter“, „Mirage“ 58, „Harrier“, „Phantom“, G-91, F 5 A nebo F-100 „Super Sabre“. Kromě toho velitel mobilních pozemních sil má přiděleny dva americké spojovací vrtulníky. V jeho podřízenosti je dále nejméně 12 vrtulníků k materiálně technickému zabezpečení a ke vzdušné přepravě vojsk. Kromě toho má velitel k dispozici několik letounů na krátké vzdálenosti (např. britské letouny „Andover“ k vysazení padákového výsadku nebo k přísunu materiálu.) Vrtulníky na jednotlivá cvičení mobilních sil NATO dává k dispozici zpravidla Velká Británie, i když v daleko menším počtu než je skutečná potřeba. Čtyři vrtulníky „Wessex“ MK 2, která vyčleňuje Velká Británie, mohou současně přepravit čtyři 105 mm houfnice ve vnějším závěsu nebo 56 vojáků s lehkou výzbrojí (dvě čety). 12 vrtulníků může zabezpečit současnou přepravu vzduchem jedné plně vyzbrojené a vystrojené pěší rotu.

Součinnost mezi jednotkami mobilních vzdušných a mobilních pozemních sil NATO zabezpečuje středisko letecké podpory mobilních sil, které stanoví potřeby mobilních pozemních vojsk v oblasti přímé podpory a materiálně technického zabezpečení a předává příslušné požadavky štábu spojeného taktického leteckého velitelství. Středisko letecké podpory je dislokováno u štábu mobilních pozemních vojsk. Pozůstává ze tří podskupin, které se zabývají otázkami použití vrtulníků a dopravních letounů na krátké vzdálenosti, stíhacích bombardovacích a průzkumných letounů (úkoly jim dává příslušný štáb spojeného taktického velitelství) a armádního letectva (lehkých vrtulníků).

Pokud jde o početní stav a jejich bojovou sestavu, mobilní síly nejsou nijak velké. Každý z výše uvedených států vyčleňuje do jejich sestavy jeden motorizovaný pěší prapor, přizpůsobený k přepravě vzduchem, spolu s příslušnými posilovacími prostředky. Kromě toho Velká Británie dává k dispozici jednu průzkumnou rotu, vybavenou průzkumnými obrněnými automobily typu „Ferret“, speciální rádiovou rotu a prapor materiálně technického zabezpečení. USA dávají ženijní rotu, NSR zdravotnickou rotu a polní nemocnici (při přesunu mobilních sil na jihoevropské válčičtí), Itálie zdravotnickou rotu (při přesunu mobilních sil na severoevropské válčičtí).

Úkoly protitankové a protivzdušné obrany mobilních sil plní tabulkové prostředky praporů. V současné době odborníci studují otázku protivzdušného zabezpečení těchto sil. V zásadě však počítají s tím, že stát, na jehož území jsou mobilní síly rozvinuty, je povinen vyčlenit potřebné síly a prostředky pro jejich protivzdušnou obranu.

K zabezpečení sladění palebné podpory mobilních pozemních sil při jejich rozvinutí soustřeďují se dělostřelecké baterie praporů zpravidla v jednu jednotku pod velením vyššího důstojníka dělostřelectva.

Každý útvar nebo jednotka mobilních pozemních sil NATO je vystrojena podle norem, platných v příslušném státě, přizpůsobených podle konkrétních úkolů, které tyto síly plní v příslušném prostoru rozvinutí. Jedinou výjimku tvoří britská rádiová rota, jejíž vybavení stanoví velitelství NATO. Tato rota zabezpečuje velení mobilním silám. Rádiový provoz je v jeden v angličtině, která je oficiálním jazykem mobilních sil NATO. Spojení mobilních pozemních vojsk bude často nutné udržovat na velké vzdálenosti a za zvlášť

nepříznivých klimatických podmínek; proto se rádiová aparatura roty vybírá zvlášť pečlivě. Standardní rádiovou stanicí je britská rádiová stanice C 42, která však

zastarala a bude pravděpodobně nahrazena rádiovou stanicí „Clansman“ UK/VRC 322, bude-li zavedena do výzbroje britské armády.

Materiálně technické zabezpečení mobilních sil NATO

Při velké různosti výzbroje a výstroje mobilních pozemních sil můžeme předpokládat, že materiálně technické zabezpečení bude složitým problémem. Je to přirozené, uvážíme-li např., že všechna americká vojska mají mít ve výzbroji automatické pušky M-16 ráže 5,6 mm, zatímco ostatní vojska NATO budou mít ještě po určitou dobu ve výzbroji pušky ráže 7,62 mm s jednotným nábojem, zavedeným v NATO.

Problém materiálně technického zabezpečení mobilních pozemních vojsk vyžaduje samostatné vlastní řešení. V podstatě každý stát odpovídá za materiálně technické zabezpečení jednotek, vyčleněných do sestavy mobilních sil. Každý prapor proto dostává malou národní jednotku materiálně technického a zdravotnického zabezpečení, která odpovídá za uspokojování jeho materiálních potřeb.

Národní jednotky materiálně technického a zdravotnického zabezpečení jsou ve spojení s britským praporem materiálně technického zabezpečení, který plní hlavní úkol rozdělování potřebného materiálu v prostoru rozvinutí. Tomuto praporu přiděluje národní velení státu, na jehož území se mobilní síly rozvíjejí, zpravidla 50 až 100 aut.

Prapor materiálně technického zabezpečení má

— předsunutou rotu, která se rozvíjí v prostoru administrativně hospodářských

řídících orgánů mobilních sil ve vzdálenosti asi 8–10 km za předsunutým prostorem mobilních pozemních vojsk;

— základnovou rotu, která se rozmisťuje spolu se štábem praporu materiálně technického zabezpečení ve vzdálenosti do 250 km od předsunutého prostoru; v prostoru rozmístění základnové roty soustřeďuje hlavní část zásob pohonných hmot a munice, vydává proviant a ostatní materiál podle požadavku národních jednotek materiálně technického a zdravotnického zabezpečení.

Prapor materiálně technického zabezpečení zpravidla nakupuje ve státě, na jehož území se rozvíjejí mobilní síly, záseby čerstvých potravin, pohonné hmoty a maziva a velkou část munice. Požadavky na materiál, který nemůže dodat sklad tohoto praporu (např. bojová technika a výstroj), odesílá prapor spojenému koordináčnímu středisku materiálně technického zabezpečení u štábu spojených ozbrojených sil NATO na Středoevropském válčišti. Koordináční středisko předává požadavek státu, který vyčlenil daný kontingent vojsk a organizuje rychlé dodání potřebného materiálu leteckou cestou.

Pro organizaci týlu mobilních pozemních vojsk NATO je charakteristický vysoký stupeň integrace. Vzhledem ke své strukturální dokonalosti se tato organizace nestala těžkopádnou ani příliš složitou.

Rozvinování

Mobilní síly NATO se dosud nikdy nerozvinuly ve skutečné situaci ohrožení. Dvakrát za rok se však konají jejich cvičení na křídlech NATO, která demonstrují bojové možnosti těchto sil.

Plánovanou dobu pohotovosti k vedení bojové činnosti mobilních sil (od doby předání rozkazu vrchního velitele spojených ozbrojených sil NATO v Evropě pro přesun a použití těchto sil v jednom z možných prostorů) vedení NATO utahuje. Známe však, že přesun kanadských vojsk z Ottawy do Dánska trval méně než jedenáct hodin. Všechny útvary mobilních pozemních vojsk NATO se rozmísťují zpravidla ve vzdálenosti do 6500 km od možných prostorů rozvinutí. USA vyčleňují

kontingent ze sestavy amerických vojsk, umístěných na území NSR.

Údálosti, které mohou vést k rozvinutí mobilních sil NATO, jakož i samotné rozvinutí, mohou probíhat takto:

— Vznikne politické napětí mezi státy Varšavské smlouvy a NATO nebo mezi jednotlivými státy těchto koalic.

— Velení NATO získá zpravodajské údaje o plánovaném napadení jednoho ze států, umístěných na křídle NATO.

— Se souhlasem Výboru pro vojenské plánování a státu, na jehož území se předpokládá umístění mobilních sil, uvede vrchní velitel spojených ozbrojených sil NATO v Evropě do bojové pohotovosti jednotky mobilních sil, určené pro přesun.

— Mobilní pozemní síly se přesunou vojenskými dopravními letadly.

— Mobilní pozemní vojska se přesunou na předem stanovená letiště určeného státu a pak zaujmají prostor soustředění. Vysílání těchto vojsk probíhá v určitém pořadí. Do ohroženého prostoru se nejdříve přesune předsunutá skupina v sestavě několika rot. Tato skupina má demonstrační činností donutit potenciálního nepřítele k tomu, aby počítal s přítomností mobilních sil NATO v tomto prostoru. V této době budou mobilní vzdušné síly provádět průzkumné lety nad ohroženým prostorem, aniž by pronikaly za jeho hranice.

— Dojde-li ke zhoršení situace a napadení se strany nepřítele bude velení NATO považovat za nevyhnutelné rozvinout hlavní síly mobilních pozemních vojsk na hranicích nebo v pobřežním prostoru, kde zůstanou a zúčastní se bojové činnosti v součinnosti s místními silami obrany.

Jednotlivé etapy cvičení mobilních sil NATO byly vždy v souladu s tímto chronologickým pořadem událostí. Cvičení byla organizována společně s vojsky těch států,

na jejichž území se mobilní síly rozvíjely.

Cvičení mobilních sil se konají v různých ročních dobách proto, aby se zúčastněná vojska seznámila s velmi rozmanitými geografickými a klimatickými podmínkami, za kterých mají vést bojovou činnost, a aby měla možnost vyzkoušet techniku i výzbroj a způsoby jejich bojového použití.

Početní stav a bojová sestava mobilních sil NATO je tedy omezená a z toho vyplývá, že i bojové možnosti těchto sil jsou vcelku omezené. Nebudou-li mobilní síly podporovány místními silami obrany, mohou být zničeny na počátku ozbrojeného konfliktu.

Ke zhodnocení mobilních sil NATO tedy přistupujeme nikoli z hlediska jejich bojových možností, nýbrž spíše z hlediska vojenskopolitického významu. Cílem jejich vytvoření je v podstatě demonstrace jednoty účastnických států NATO a jejich odhalování poskytnout pomoc kterémukoli spojeneckému státu, nabude-li situace na jeho hranicích charakteru ohrožení.

—mš—